

Tradiční stavební technologie při obnově lidových stavebních památek

Martin Novotný
Národní ústav lidové kultury

Národní ústav lidové kultury

- Specializované pracoviště zřizované Ministerstvem kultury
- Jedním z hlavních úkolů této instituce je provádění aplikovaného výzkumu zaniklých technologií a jejich zpřístupnění odborné i laické veřejnosti

Projekt NAKI (2011 – 2015)
Technologie tradičního hliněného stavitelství
na Moravě a vztahové souvislosti k oblasti
středního Podunají

Řešitelé:

Národní stav lidové kultury, Masarykova univerzita

Cíle projektu:

rozbor a praktické zvládnutí konstrukčních variant
uplatněných u hliněného zdiva na území Moravy a
jejich místo v širším kulturněhistorickém kontextu

Dosavadní praxe s budováním expozičních hliněných staveb

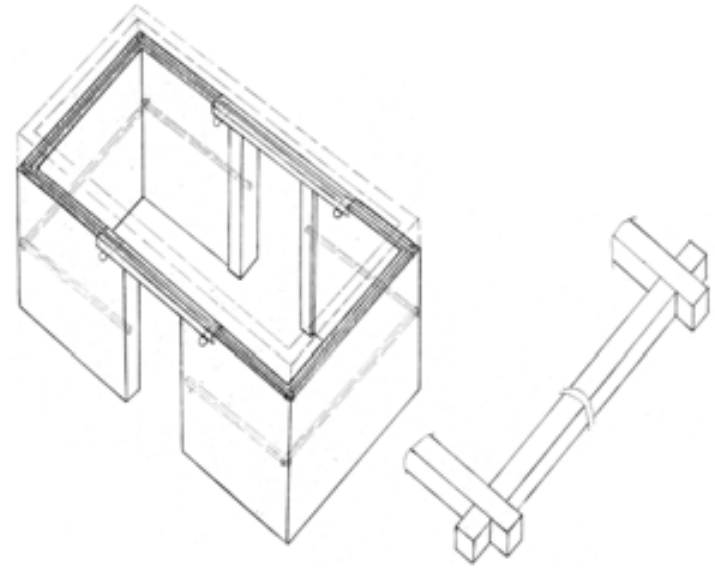
- Snaha o hmotovou podobnost s originálem. Jedná se o nejjednodušší variantu za použití moderních staviv. Praxe běžná v ČR i v Rakousku. V Maďarsku byl brán naopak zřetel i na materiálovou shodu.
- Výzkumně náročným problémem je realizování kopie hliněného objektu za použití (dodržení) původních technologií.
- Je nutné si ovšem uvědomit, že jde o důležitou součást naší národní identity a stopa po této, již mnoho desetiletí zaniklé tradici, je u nás stále zřetelně patrná (zejména pokud se jedná o objekty zbudované z nepálených cihel).

Výhoda současného badatele při studiu konstrukcí hliněných staveb

- Snad jediná výhoda spočívá v tom, že u rozpadajících se objektů jsme schopni rozlišit a popsat řadu detailů, které zůstávaly skryty pod omítkou.
- Velmi zajímavým a důležitým prvkem bylo například podrobné zmapování výskytu trámových kleštín, přebírajících funkci pozedního věnce u současných staveb. Tento jev byl dokumentován u hliněných objektů na jižní a střední Moravě postavených nabíjenou technikou, z válků a nepálených cihel.

Dokumentace trémových kleštin

Tištín řp. 14

NOSNÉ ČÁSTI STODOLY - TIŠTÍN řp. 14

Tištín, stodola náležející k čp. 14

Úskalí aplikovaného výzkumu na příkladech experimentálních prací v MVJVM

- Východiskem byl jednoprostorový objekt, který nabízel realizaci exponovaných částí stavby (nároží, otvory ve zdivu).
- Jisté komplikace se týkaly řešení bednění použitého u nabíjeného zdiva (varianty opěrné konstrukce, terminologie).
- Zohledněny musely být možnosti realizačního týmu

Expoziční objekt H11

Bednění používaná v oblasti jihovýchodní Moravy

Sloupové bednění

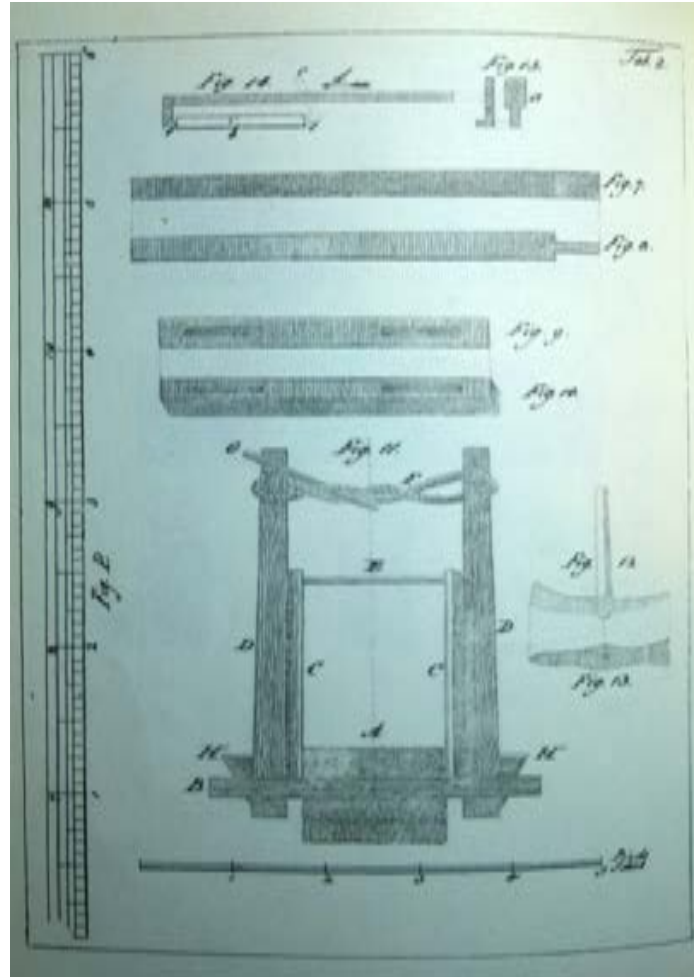
Jařmové bednění

Možnosti identifikace použité technologie – sloupové a jařmové bednění

Bednění zachycené v pracích osvícenců

Detail bednění použitého u expozičního objektu H11

Konstrukce nabíjeného zdiva v MVJVM

Ruční výroba nepálených cihel

Použití nepálených cihel

Použití nových metod při výzkumu hliněných staveb

Řízená demolice objektu odsouzeného k zániku
- odstranění vrchní zvětralé části stavby

Dokumentace použité stavební
technologie

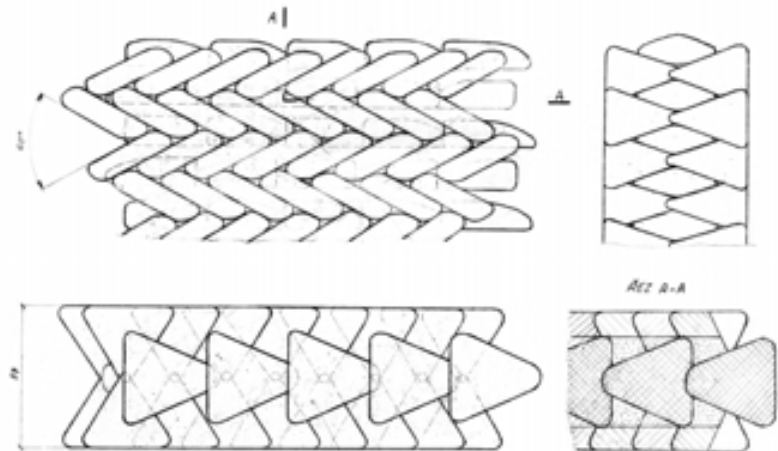

Rekonstrukce klasovité vazby stěn – Tištín čp. 13

Zachycení skutečného stavu

Ideální stav

STRUKTURA VÁLKOVÉ STĚNY

Rekonstrukce tradičních stavebních technologií

- Tradiční stavební technologie jsou jistě nejvhodnějším prostředkem pro obnovu lidových stavebních památek sloužícím jednak k zachování jejich hmoty a nezbytným je i postup vzniku staveb, což je mimo jiné důležitým svědectvím o životě minulých generací.

Výstava Hliněné stavitelství na Moravě

Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy, Strážnice

- Jedná se o jedinečný počín v rámci prezentace stavebních technologií
- Jádrem výstavy jsou trojrozměrné exponáty představující repliky historického zdiva (zaniklou stavební tradici)
- Doplněny jsou doprovodné informační tabule s popisem jednotlivých stavebních technik, které zohledňují širší kulturně historický kontext

Hliněné stavitelství na Moravě

Hliněné stavitelství na Moravě

Hliněné stavitelství na Moravě

Hliněné stavitelství na Moravě

Doplňující informace a odkazy

- www.nulk.cz
- www.hlinatradicne.cz
- www.skanzenstraznice.cz
- <https://cs-cz.facebook.com/skanzen.Straznice>

Děkuji Vám za pozornost